V. Guruianu

GENURILE ROMÂNEȘTI: MASCULIN, FEMININ, NEUTRU ȘI ANTINEUTRU

1. Se admite, în general, că în dacoromâna literară substantivele au trei genuri, numite, în mod obișnuit, masculin, feminin și neutru. Identificarea acestor genuri ale substantivelor dacoromânești literare se face pe baza a trei tipuri de criterii: semantic, morfologic și sintactic.

Pentru stabilirea genului unui substantiv dacoromânesc literar binumeric (numărabil) al cărui sens e cunoscut sau ale cărui sensuri sunt cunoscute (criteriul **semantic**, necesar totdeauna și util în cazul substantivelor omonime și al variantelor substantivale), se așază acel substantiv la singular și la plural (criteriul **morfologic** al numărului) în contexte adjectivale adecvate (primul criteriu **sintactic**, al combinației dintre adjectiv și substantiv), cerute de regula acordului în gen, număr și caz dintre adjectiv și substantivul respectiv (al doilea criteriu **sintactic**, al acordului unui adjectiv cu substantivul determinat).

2. Odată îndeplinit criteriul semantic, genurile dacoromânești se definesc gramatical utilizându-se criteriul morfologic și cele două criterii sintactice menționate. Există o strânsă legătură între gen și număr.

Genul masculin e genul substantivelor dacoromânești care apar la singular în contextul adjectival *acel*/*acest* ~, iar la plural în contextul adjectival *acei*/*acești* ~: *acel*/*acest* ***an***, *acei*/*acești* ***ani***.

Genul feminin e genul substantivelor dacoromânești care apar la singular în contextul adjectival *acea*/*această* ~, iar la plural în contextul adjectival *acele*/*aceste* ~: *acea*/*această* ***casă***, *acele*/*aceste* ***case***.

Genul neutru e genul substantivelor dacoromânești care apar la singular în contextul adjectival *acel*/*acest* ~, iar la plural în contextul adjectival *acele*/*aceste* ~: *acel*/*acest* ***os***, *acele*/*aceste* ***oase***.

3. Din punct de vedere didactic, mijlocul de aflare a genurilor substantivelor dacoromânești literare binumerice (numărabile), mijloc rezultat din definițiile date mai sus, e procedeul numărării substantivelor, adică substantivul analizat, pus la ambele numere, e precedat de primele două numerale cardinale din serie utilizate cu valoare adjectivală, deci acordate în gen cu substantivul în cauză. Perechea de numerale *un* – *doi* e specifică genului masculin: *un* ***vecin*** – *doi* ***vecini***. Cuplul de numerale *o* – *două* e caracteristic genului feminin: *o* ***fată*** – *două* ***fete***. Grupul de numerale *un* – *două* e propriu genului neutru: *un* ***mormânt*** – *două* ***morminte***, *un* ***nume*** – *două* ***nume***, *un* ***ou*** – *două* ***ouă***, *un* ***piept*** – *două* ***piepturi***.

LR, LXXV, nr. 2–3, p. 349–357, București, 2026

DOI: 10.59277/LR.2026.2-3.11

4. Genul substantivelor dacoromânești literare uninumerice (nenumărabile; *singularia tantum* și *pluralia tantum*) se stabilește tot cu ajutorul adjectivelor. Au gen substantivele dacoromânești literare uninumerice (nenumărabile) care nu interferează cu neutrul, adică ele nu apar în contexte adjectivale comune cu acesta. Substantivul defectiv de plural în exprimarea literară *fidea* are genul feminin, fiindcă se combină cu adjective feminine la singular: *acea/această* ***fidea*** *bună/gustoasă*. Substantivul defectiv de singular în exprimarea literară *tăieței* e de genul masculin, întrucât e determinat de adjective masculine la plural: *acei/aceşti* ***tăieței*** *buni/gustoşi*.

Substantivele dacoromânești literare uninumerice (nenumărabile) care apar la singular în contexte adjectivale comune pentru genul masculin și pentru genul neutru nu au gen, ci au **bigenul** masculin–neutru singular: *acel/acest* ***aur*** *bun/frumos*. Substantivele dacoromânești literare uninumerice (nenumărabile) care apar la plural în contexte adjectivale comune pentru genul feminin și pentru genul neutru nu au nici ele gen, pentru că au **bigenul** feminin–neutru plural: *acele/aceste* ***aplauze*** *furtunoase/prelungite*. Dicționarele românești ignoră existența bigenurilor, încadrând substantivele uninumerice (nenumărabile) respective într-unul dintre cele trei genuri tradiționale. În DOOM 3 (2021), s.v., substantivele *aplauze* și *aur* sunt considerate de genul neutru, primul, defectiv de singular, iar al doilea, defectiv de plural.

5. Bigenul masculin–neutru și bigenul feminin–neutru sunt bigenuri uninumerice și fiecare dintre ele e suma a două genuri homonumerice, adică suma a două genuri aflate la același număr. Bigenul masculin–neutru are numărul singular și e suma dintre genul masculin singular și genul neutru singular. Substantive ca ***aur***, ***handbal***, ***sânge***, ***tungsten***, ***turmeric*** au bigenul masculin–neutru singular. Bigenul feminin–neutru are numărul plural și e suma genurilor feminin plural și neutru plural. Substantive ca ***aplauze***, ***funeralii***, ***moaște***, ***represalii***, ***varice*** au bigenul feminin–neutru plural.

Abrevierile care ar putea fi întrebuințate sunt următoarele: **s. m. și n.** pentru *bigenul masculin–neutru singular*, respectiv **s. f. și n. pl.** pentru *bigenul feminin–neutru plural*.

6. În loc de *bigenul masculin–neutru* și de *bigenul feminin–neutru*, Paula Diaconescu (1970: 75) folosește denumirile *arhigen de tipul A* și, respectiv, *arhigen de tipul B*, care pot fi abandonate din mai multe motive. 1) Autoarea scrie că arhigen de tipul A e „genul unui substantiv, nume de inanimat, admis de contextul *acest* ~ [...]”, iar arhigen de tipul B e „genul unui substantiv admis de contextul *aceste* ~ [...]” (Diaconescu 1970: 75). În realitate, arhigenul nu e gen, ci bigen, fiindcă reprezintă două genuri însumate sau suma a două genuri: masculin și neutru la singular, feminin și neutru la plural. 2) Termenul de *bigen* are avantajul scurtimii, fiind mai economic decât cel de *arhigen*. 3) Elementul formativ *arhi-* exprimă ideea de superioritate, de preeminență sau de superlativ (https://dexonline.ro/, s.v. *arhi*; DELR, s.v. *arhi-*) și dă cuvântului *arhigen* un sens destul de vag, nesugestiv în primul rând pentru elevi și studenți. În schimb, elementul prim de compunere savantă *bi-*, însemnând

„doi, de două ori, dublu” (https://dexonline.ro/, s.v. *bi*; DELR, s.v. *bi-*), dă termenului *bigen* un sens clar: bigenul are două genuri. 4) Cuvântul *arhigen* e un hibrid etimologic. Formantul nou *arhi-* cu circulație internațională are, în ultimă instanță, origine veche grecească: ἀρχι- (cf. DELR, s.v. *arhi-*), iar cuvântul românesc *gen* e un neologism împrumutat din latina savantă: *genus* (https://dexonline.ro/, s.v. *gen*). Cuvântul *bigen* e unitar (omogen) din punct de vedere etimologic, deoarece atât prefixoidul *bi-* cu circulație internațională, cât și baza românească *gen* sunt, în cele din urmă, împrumuturi noi din latina savantă: *bi-* (< *bis*), *genus* (https://dexonline.ro/, s.v. *bi*, *gen*; DELR, s.v. *bi-*). 5) Determinările *de tipul A* și *de tipul B* existente pe lângă termenul *arhigen* sunt vagi din punct de vedere morfologic și nesugestive, din nou, pentru elevi și studenți. În schimb, completările *masculin–neutru* și *feminin–neutru* pe lângă termenul *bigen* sunt justificate din punct de vedere morfologic, fiindcă ele au rolul de a preciza care sunt genurile însumate pentru fiecare bigen.

7. În dacoromâna populară există câteva substantive comune care au un comportament gramatical diferit de ce s-a arătat mai sus. Aceste substantive se numără utilizându-se la singular numeralul cardinal cu valoare adjectivală *o* și la plural numeralul cardinal cu valoare adjectivală *doi* și sunt de genul **antineutru.**

8. Genul **antineutru** e genul substantivelor dacoromânești care apar la singular în contextul adjectival *acea*/*această* ~, iar la plural în contextul adjectival *acei*/*acești* ~: *acea*/*această* ***desagă***, *acei*/*acești* ***desagi***.

Antineutrul e al patrulea gen din limba română, iar el seamănă la singular cu femininul și la plural cu masculinul, spre deosebire de genul neutru românesc ce seamănă la singular cu masculinul și la plural cu femininul. E foarte posibil ca substantivele antineutre să fie mai numeroase în vorbirea populară dacoromânească. Se poate ca lingviștii să fi evitat analizarea substantivelor antineutre, fiindcă lipsea conceptul necesar pentru descrierea acestora.

Abrevierile care ar putea fi întrebuințate sunt următoarele: **gen a.**/**ant.**/**antin.** pentru *gen antineutru* și **s. a.**/**ant.**/**antin.** pentru *substantiv antineutru*. Abrevierea **s. a.** se poate confunda cu abrevierea identică utilizată în unele lucrări mai vechi pentru *substantiv ambigen*, adică substantiv neutru, cum se credea în trecut.

9. Inventarul de substantive dacoromânești populare de genul antineutru e extrem de sărac. Urmează o scurtă listă de exemple în care, uneori, genul antineutru e doar probabil.

9.1. o biscuite – doi biscuiți. În comedia cinematografică românească *B. D. la munte și la mare* (1971; regia Mircea Drăgan, scenariul Nicolae Țic și Mircea Drăgan) există o secvență filmată într-un peisaj montan, pe malul unui pârâu și la marginea unui drum forestier, în care infractorul mărunt Gogu Steriade (interpretat de marele actor comic român Dem. Rădulescu), fiind desculț după ce își răcorise picioarele în apă și

mimând ospitalitatea, îi adresează căpitanului de miliție Panait (interpretat de alt mare actor comic român, Toma Caragiu) o întrebare eliptică de predicat cu rol de falsă invitație: „O cafeluță, o biscuite?” (https://www.youtube.com/watch?v=ASS0hb8QVJ8, scena aflată la o oră, 33 de minute și 36 de secunde de la începutul înregistrării).

Substantivul franțuzesc masculin singular *biscuit* a fost împrumutat în dacoromână ca substantiv masculin singular *biscuit* cu pluralul masculin *biscuiți*, de la care s-a refăcut o variantă de masculin singular neliterară *biscuite*; cf. DOOM 3 (2021), s.v. *biscuit*. În privința genului pe care îl are *(o) biscuite* în pasajul citat din comedia românească amintită, sunt posibile mai multe interpretări:

a. *(o) biscuite* pare o formă de feminin singular provenită din varianta de masculin singular *(un) biscuite*, care și-a schimbat genul prin atracția contextuală de gen exercitată de primul termen al enumerării, substantivul feminin singular *(o) cafeluță*: *o cafeluță, un biscuite > o cafeluță, o biscuite*. Dacă *(o) biscuite* are pluralul *(doi) biscuiți*, atunci substantivul *biscuite* utilizat în film e de genul antineutru. Dacă *(o) biscuite* are pluralul *(două) biscuite* sau *(două) biscuiți*, atunci substantivul *biscuite* folosit în film e de genul feminin. Nu există o soluție tranșantă în lipsa atestării formei de plural. Singularul *biscuite* întrebuințat în film poate avea, în egală măsură, genul feminin și genul antineutru.

b. *(o) biscuite* e substantiv feminin singular apărut în urma câtorva modificări morfologice. Masculinul singular *(un) biscuit(e)* a fost considerat, pe baza contextului adjectival comun *(un)*, ca neutru singular *(un) biscuit(e)* cu pluralul neutru *(două) biscuite*, care, pe baza contextului adjectival comun *(două)*, a fost apreciat drept feminin plural *(două) biscuite*, de la care s-a refăcut singularul feminin *(o) biscuite* prezent în film. Sunt patru transformări morfologice: două schimbări de gen (de la masculin singular la neutru singular și de la neutru plural la feminin plural) și două schimbări de număr (de la neutru singular la neutru plural și de la feminin plural la feminin singular). O formă de plural *biscuite*, care poate fi de genul feminin, dar și de genul neutru, e atestată la 19 (31) ianuarie 1878 într-un anunț particular în care proprietarul reclamă că marfa sa nu a ajuns la destinație și promite o recompensă bănească pentru găsirea ei: „2 butoiașe biscuite englezescĭ” (MO 1878: 288, col. 1).

c. *(o) biscuite* e substantiv antineutru singular apărut în urma unor modificări morfologice. Masculinul singular *(un) biscuit(e)* are pluralul masculin *(doi) biscuiți*, care, pe baza contextului adjectival comun *(doi)*, a fost interpretat drept antineutru plural *(doi) biscuiți*, de la care s-a refăcut singularul antineutru *(o) biscuite* întrebuințat în film. Sunt trei transformări morfologice: o schimbare de gen (de la masculin plural la antineutru plural) și două schimbări de număr (de la masculin singular la masculin plural și de la antineutru plural la antineutru singular). O formă de plural *biscuiți*, care poate fi de genul masculin, dar și de genul antineutru sau de genul feminin, e atestată la 26 ianuarie (7 februarie) 1880 într-un anunț publicitar în care proprietarul își recomandă marfa dată spre vânzare într-un sediu nou din București: „tóte articolele de Coloniale, Delicatese, Droguerie, vinurĭ, Liqueurĭ, conserve, ceaiurĭ, biscuițĭ<,> precum și cele alte articole ce aparținŭ de acéstâ Branșă” (Romanulu 1880: 84, col. 3).

Interpretarea de la punctul **a.** e neconcludentă în lipsa formei de plural. Această interpretare e accidentală, fiind dependentă de prezența altui cuvânt în comunicare, substantivul feminin *cafeluță*, sub influența căruia varianta de gen masculin *biscuite* și-a schimbat genul. Interpretarea de la punctul **b.** se bazează pe patru schimbări morfologice, iar cea de la punctul **c.** pe trei schimbări morfologice. Interpretarea de la punctul **c.** e cea mai plauzibilă, fiindcă se bazează pe un număr mai mic de schimbări morfologice. Așadar, varianta substantivală *biscuite* utilizată în filmul *B. D. la munte și la mare* (1971) e, probabil, de genul antineutru.

9.2. o bocancă – doi bocanci. Substantivul maghiar la numărul singular *bakancs* a fost împrumutat în dacoromână ca substantiv masculin singular *bocanci* cu pluralul masculin tot *bocanci*, de la care s-a refăcut varianta de masculin singular literară astăzi *bocanc*; DOOM 3 (2021), s.v. *bocanc*. Limba maghiară nu are gen.

Masculinul plural dacoromânesc *(doi) bocanci* a fost interpretat, pe baza contextului adjectival comun *(doi)*, ca antineutru plural *(doi) bocanci*, de la care s-a refăcut singularul antineutru *(o) bocancă*. Transformările morfologice au continuat. Antineutrul singular *(o) bocancă* a fost considerat, pe baza contextului adjectival comun *(o)*, drept feminin singular *(o) bocancă*, având pluralul feminin realizat în trei variante: *(două) bocance* (DA 1913–1949, s.v. *boconciu*: 594, col. 2), *(două) bocanci* (DELR, s.v. *bocanc*, atestare în Psaltirea Hurmuzaki), *(două) bocănci* (CADE 1926–1931, pe site-ul https://dexonline.ro/, s.v. *bocanc*).

În cazul substantivului *bocanc*, trecerea la varianta de genul feminin *bocancă* poate avea și cauze semantice. E vorba despre atracția de gen exercitată asupra substantivului în discuție de către substantivele feminine care fac parte din același câmp semantic: *ciubotă*, *cizmă*, *opincă*, împreună cu hiperonimele lor *încălțăminte*, *încălțări*.

9.3. o desagă – doi desagi. Acesta e singurul substantiv dacoromânesc de genul antineutru care a fost recomandat ca literar de către Sextil Pușcariu și Teodor A. Naum: „**desagă** *f.*, (doi) desagi, *m. pl.*” (IVO-III 1941, pe site-ul https://dexonline.ro/, s.v. *desagă*). S. Pușcariu și T. A. Naum indică genul separat, pentru fiecare formă de număr, singularul fiind feminin, iar pluralul, masculin, dar pentru genul substantivului *desagă* considerat în întregul său, cu ambele forme de număr luate împreună, autorii nu propun niciun nume. Denumirea de *gen antineutru* nu e convenabilă pentru cei doi lingviști, fiindcă ea presupune prezența în dacoromână a genului neutru. În concepția lui Sextil Pușcariu și a colaboratorilor săi clujeni, în limba română nu există substantive neutre, ci numai substantive ambigene. De aceea, din DA 1913–1949 (coordonator: Sextil Pușcariu), lipsește denumirea de substantiv neutru, în schimb apare denumirea de substantiv ambigen, abreviată *s. a*. De asemenea, S. Pușcariu (1940: 135–136) scrie despre ambigenele românești, nu despre neutrele românești.

În DA 1913–1949 (s.v. *ambigen*: 140, col. 2), se dă următoarea definiție: «(Cu forme) de amândouă genurile. *Substantive ambigene în limba română sânt*

cele care au la singular formă masculină, iar la plural formă feminină, d. e. „ac”, plur. „ace”». Se observă clar din partea a doua a definiției, cea tipărită în DA 1913–1949 cu litere italice, că lexicografii clujeni coordonați de S. Pușcariu pun semnul egalității între ambigen și neutru. Cum se numesc substantivul *desagă* și altele ca el care au forme de amândouă genurile distribuite între cele două numere altfel decât se întâmplă la substantivele neutre? Răspuns: Substantive ambigene, dar de alt tip decât cele neutre. În cazul substantivului *desagă*, S. Pușcariu și T. A. Naum înregistrează genurile parțiale, referitoare la cele două forme de număr, și evită să indice genul substantivului respectiv luat în întregul său, cu ambele numere, probabil fiindcă și-au dat seama că ambigenele din limba română nu sunt numai neutre, iar acest adevăr e în opoziție cu ideea exprimată în partea a doua a definiției lexicografice citate că ambigenele din limba română sunt neutre.

Noțiunea de *ambigen* e echivocă în dacoromână, întrucât cuprinde, deopotrivă, neutrul și antineutrul, fiind o noțiune supraordonată, un hiperonim pentru neutru și antineutru. Sunt posibile două atitudini: 1) se păstrează termenul de *ambigen*, dar nu cu sensul referitor numai la genul neutru, ci cu sensul următor: „(Care este) de genul neutru sau de genul antineutru”; 2) se renunță la termenul de *ambigen*, la denumirea de *substantiv ambigen* și la abrevierea *s. a.* pentru *substantiv ambigen*, iar în locul acestora se folosesc termenii de *neutru* și *antineutru*, denumirile de *gen neutru*, *gen antineutru*, *substantiv neutru*, *substantiv antineutru* și abrevierea *s. a.* pentru *substantiv antineutru*.

În dacoromâna literară, substantivul *desagă* are genul feminin; DOOM 3 (2021), s.v. *desagă*. În dacoromâna populară, în condițiile apariției în vorbire a unor forme de tipul *o desagă – doi desagi*, cuvântul *desagă* e substantiv antineutru, abreviat *s. a.* Pentru abrevierile posibile ale denumirilor de *gen antineutru*, *substantiv antineutru*, a se vedea punctul **8**.

9.4. o fragă – doi fragi „fruct fals”. Aceste forme gramaticale de genul antineutru îmi sunt cunoscute din deceniul al șaptelea al secolului al XX-lea, de la București, unde aveau curs alături de formele gramaticale de genul feminin, singurele admise de norma literară actuală; DOOM 3 (2021), s.v. *fragă*. Varianta de genul antineutru e utilizată în secolul al XXI-lea în diverse zone din țară de vorbitori de vârste diferite; informații furnizate de V., V. A., născut în 1998 în județul Dâmbovița, absolvent al Facultății de Litere a Universității din București, și de P., A. R., născută în 1979 în județul Dolj, angajată pe un post de personal nedidactic la Facultatea de Litere a Universității din București.

9.5. o murătură – doi murături. În dacoromâna populară, varianta de gen antineutru are curs, începând, probabil, cu a doua jumătate a secolului al XX-lea până în prezent, în unele zone din județele Buzău și Vâlcea; informații furnizate de N., A. C., născut în 1986 în județul Buzău, cadru didactic la Facultatea de Litere a Universității din București, și de C., Ș., născută în 1993 în județul Vâlcea, profesoară

de limba română la o universitate din Marea Britanie. În dacoromâna literară, substantivul *murătură* are genul feminin; DOOM 3 (2021), s.v. *murătură*.

Schimbarea de gen de la femininul *(o) murătură – (două) murături* la antineutrul *(o) murătură – (doi) murături* se poate explica semantic și morfologic. E vorba despre atracția de gen exercitată înăuntrul aceluiași câmp semantic de substantivele hiponime la masculin plural *castraveciori*/*castraveți (murați)*, *dovlecei (murați)*, *gogoșari (în oțet*/*puși în oțet)*, *pepeni (murați)* asupra substantivului hiperonim la feminin plural *murături*, rezultând că femininul plural *murături* se transformă în masculinul plural *murături*. E o schimbare uninumerică de gen de la feminin la masculin, adică o modificare produsă la un singur număr, în cazul de față, pluralul, întrucât substantivele menționate mai sus și implicate în această transformare sunt folosite mai frecvent la plural decât la singular, dat fiind faptul că la murat se pun mai multe exemplare dintr-o specie de legume sau de fructe. Singularul substantivului feminin *murătură* se conservă ca feminin singular *murătură*, nefiind afectat de schimbarea de gen produsă la plural. Prin asocierea în aceeași unitate sau reuniunea într-un întreg a formei conservate de feminin singular *murătură* cu forma nou apărută de masculin plural *murături* a luat naștere în dacoromâna populară varianta de genul antineutru *(o) murătură – (doi) murături*.

10. Un argument suplimentar în favoarea existenței genului antineutru în limba română e cel morfonologic, referitor, adică, la alternanțele fonologice (fonetice) cu rol diferențiator în morfologie. În dacoromâna literară, substantivele comune feminine cu vocala accentuată *á* în penultima silabă la nominativ–acuzativ singular au alternanța *á/ắ*, cu vocala accentuată *ắ* la genitiv–dativ singular și la toate cazurile pluralului, dacă desinențele sunt *–i* și *–uri*: *carte–cărți*, *parte–părți*; *scară–scări*, *țară–țări*; *carne–cărni–cărnuri*, *marfă–mărfi–mărfuri* etc. Patru substantive comune feminine din dacoromâna literară nu cunosc alternanța *á/ắ*, vocala accentuată *á* conservându-se în toate formele paradigmatice, deși condițiile fonologice (fonetice) și cele morfologice sunt aceleași ca în exemplele date înainte: *desagă–desagi*, *fragă–fragi*, *maică–maici*, *vacă–vaci*. Absența alternanței vocalice *á/ắ* în cazul substantivelor *desagă* și *fragă* se explică, probabil, prin faptul că acestea nu sunt, la origine, substantive feminine, ci substantive antineutre, care au trecut din dacoromâna populară în cea literară, unde au fost reinterpretate din punct de vedere morfologic drept substantive feminine. În TDRG[3] (s.v. *desagă*, *fragă*) există ipoteza că alternanța *á/ắ* nu se produce la femininele *desagă* și *fragă*, fiindcă aceste două substantive au fost considerate masculine la plural, păstrându-și genul feminin la singular, ceea ce înseamnă că e vorba, de fapt, tot despre substantive antineutre. Rămâne în continuare de găsit o explicație pentru absența alternanței vocalice *á/ắ* în rădăcina substantivelor comune feminine *maică* și *vacă*. În dacoromâna populară, alternanța vocalică *á/ắ* are loc la plural și în cazul substantivului *desagă*: „am ars dăsăgi de manuscrise” (într-o lucrare de Mircea Eliade citată în DLR 1965–2010, s.v. *desagă*: 521, col. 2).

BIBLIOGRAFIE

CADE 1926–1931 = I.-A. Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, București, Editura „Cartea Românească”, accesibil pe site-ul https://dexonline.ro/.

CLRE 2021–2022 = Academia Română, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, Iași, accesibil pe site-ul https://clre.solirom.ro/.

DA 1913–1949 = Academia Română, *Dicționarul limbii române* (coordonator: Sextil Pușcariu), Ediție digitală anastatică în *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, 2021–2022, accesibil pe site-ul https://dlr1.solirom.ro/.

DELR = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Literele A–E, versiune online în curs de elaborare https://delr.lingv.ro/.

Diaconescu 1970 = Paula Diaconescu, *Structură și evoluție în morfologia substantivului românesc*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

DLR 1965–2010 = Academia Română, *Dicționarul limbii române*, Ediție digitală anastatică în *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, 2022, accesibil pe site-ul https://dlr1.solirom.ro/.

DOOM 3 (2021) = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, *DOOM. Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Coordonatoare: Ioana Vintilă-Rădulescu, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.

IVO-III 1941 = Sextil Pușcariu, Teodor A. Naum, *Îndreptar și vocabular ortografic*, După noua ortografie oficială, pentru uzul învățământului de toate gradele, Ediția a treia, revăzută și completată, București, Editura „Cartea Românească”, accesibil pe site-ul https://dexonline.ro/.

MO 1878 = *Monitorul Oficial al României*, nr.14, joi, 19 (31) ianuarie, București, Imprimeria Statului.

Pușcariu 1940 = Sextil Pușcariu, *Limba română*, vol. I, *Privire generală*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”.

Romanulu 1880 = *Romanulu* <=Românul>, XXIV, sâmbătă, 26 ianuarie (7 februarie), București, Tip. „Românulŭ”, Carol Göbl.

TDRG[3] = H. Tiktin, *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch (Dicționar român-german)*, Ediția a treia, revăzută și adăugită de Paul Miron și Elsa Lüder, vol. I–III; überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron und Elsa Lüder, Band I–III, Cluj-Napoca, Clusium, 2000, 2003, 2005, accesibil pe site-ul https://tdrg.solirom.ro/.

WEBSITE-URI

https://clre.solirom.ro/. Accesat: 12.09.2026.
https://delr.lingv.ro/. Accesat: 12.09.2026.
https://delr.lingv.ro/?searchTerm=arhi-&includeVariants=true. Accesat: 12.09.2026.
https://delr.lingv.ro/?searchTerm=bi-&includeVariants=true. Accesat: 12.09.2026.
https://delr.lingv.ro/?searchTerm=bocanc&includeVariants=true. Accesat: 13.09.2026.
https://dexonline.ro/. Accesat: 12.09.2026.
https://dexonline.ro/definitie/arhi/definitii. Accesat: 12.09.2026.
https://dexonline.ro/intrare/bi/5665/definitii. Accesat: 12.09.2026.
https://dexonline.ro/intrare/bocanc/6275/definitii. Accesat: 13.09.2026.
https://dexonline.ro/definitie/desag%C4%83/definitii. Accesat: 14.09.2026.
https://dexonline.ro/intrare/gen/22888/definitii. Accesat: 12.09.2026.
https://dexonline.ro/definitie/mur%C4%83tur%C4%83/definitii. Accesat: 14.09.2026.
https://dlr1.solirom.ro/ . Accesat: 14.09.2026.
https://doom.lingv.ro/. Accesat: 11.09.2026.
https://tdrg.solirom.ro/. Accesat: 14.09.2026.
https://www.youtube.com/watch?v=ASS0hb8QVJ8. Accesat: 13.09.2026.

LES GENRES DU ROUMAIN: MASCULIN, FÉMININ, NEUTRE ET ANTINEUTRE

(Résumé)

Il est généralement admis que, dans le daco-roumain littéraire, les substantifs ont trois genres, communément désignés sous les noms de masculin, féminin et neutre. Dans le daco-roumain populaire, il existe un quatrième genre, l'**antineutre**, qui, au singulier, ressemble au féminin et au pluriel au masculin, contrairement au genre neutre roumain, qui, au singulier, ressemble au masculin et au pluriel au féminin. Les substantifs antineutres du daco-roumain populaire sont peu nombreux. Jusqu'à présent, cinq substantifs antineutres ont été identifiés dans le daco-roumain populaire : *biscuite* « biscuit » (*o biscuite – doi biscuiți*), *bocancă* « grosse chaussure ; chaussure de randonnée, de ski » (*o bocancă – doi bocanci*), *desagă* « besace » (*o desagă – doi desagi*), *fragă* « fraise des bois » (*o fragă – doi fragi*), *murătură* « légume ou fruit en saumure ou au vinaigre » (*o murătură – doi murături*). À une certaine époque, seul le substantif antineutre *desagă* « besace » a été considéré comme littéraire par Sextil Pușcariu et Teodor A. Naum (IVO-III 1941, s.v. *desagă*).

Cuvinte-cheie: antineutru, feminin, masculin, neutru; bigen, gen; dacoromâna literară, dacoromâna populară.

Mots-clés : antineutre, féminin, masculin, neutre ; bigenre, genre ; daco-roumain littéraire, daco-roumain populaire.

Facultatea de Litere, Universitatea din București
Str. Edgar Quinet, nr. 5–7
viorelguruianu@gmail.com